

SAYI : 18745356-101.07.04-E.5430
BAŞVURU NO : 2017/12415
KARAR TARİHİ :27/03/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN :
BAŞVURAN VEKİLİ / TEMSİLCİSİ :
BAŞVURUYA KONU İDARE : Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
BAŞVURUNUN KONUSU : Engellilik nedeniyle yer değişikliği talebi.
BAŞVURU TARİHİ : 13.10.2017

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Başvuran, Mardin Gümrük Müdürlüğünde görev yaptığını, gözlerinin Retinis Pigmentosa Alternan Akzotrophia hastalığı nedeniyle çok az gördüğünü, %45 özürlü olduğuna dair raporu bulunduğunu, günlük yaşantısında zorlandığını bu nedenle ailesinin yanına gidebilmek için engellilik durumundan dolayı idareden birçok kez yer değişikliği talebinde bulunduğunu ancak hiçbirine cevap verilmediğini belirterek engelinden dolayı Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğüne atanmayı talep etmektedir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Konuyla ilgili olarak Gümrük ve Ticaret Bakanlığının bilgi ve belge talep yazımıza istinaden gönderdiği 23.11.2017 tarihli cevabi yazı ve eklerinden özetle;

2.1. Başvuran ...'un 11.4.2013 tarihli Sağlık Kurulu raporuna göre %45 görme engelli olduğu,

2.2. Başvuranın, Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığınca yapılan 2014/2 EKPS S sonuçlarına göre İpekyolu Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü bağlantısı Mardin Gümrük Müdürlüğüne memur kadrosunda atandığı ve 9.7.2015 tarihinde görevine başladığı,

2.3. Başvuranın ilk olarak 21.08.2015 tarihli dilekçesi ile Özürlü Sağlık Kurulu Raporunda belirtilen engelinden dolayı günlük yaşamında zorlandığını belirterek ailesinin ikametinin bulunduğu Şanlıurfa iline atanma talebinde bulunduğu,

2.4. Başvuranın Ölçme Seçme Yerleştirme Merkezine verdiği başvuru formunda Mardin ili ve ilçelerini tercih ettiği ve Bakanlıklarınca bu tercihin dikkate alınarak İpekyolu Gümrük ve Ticaret

Müdürlüğü bağlantısı Mardin Gümrük Müdürlüğüne başvuranın atamasının yapıldığı bu nedenle talebinin karşılanmadığı,

2.5. Başvuranın bu defa, 2016 ve 2017 yılı rotasyon döneminde muhtelif tarihli dilekçeleri ile talebini yinelediği ancak ilk yerleştirilmesi, talebi doğrultusunda yapıldığından Bakanlıklarının Yer Değiştirme Kurulunca talebinin uygun görülmediği, anlaşılmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. **Anayasamızın “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesinde;** “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikayetleri inceler.” hükmü, **“Kamu Hizmeti Görevlileriyle İlgili Hükümler” ana başlığında “Genel Hükümler” kenar başlıklı 128 inci maddesinde;** “Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir. Ancak, malî ve sosyal haklara ilişkin toplu sözleşme hükümleri saklıdır.” hükmü, **“Yönetmelikler” başlıklı 124 üncü maddesinde;** “Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler...”,

4. **6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu’nun “Kurumun görevi” başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında;** “Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”,

5. **1.7.2005 tarih ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un;**

5.1 **“Amaç” başlıklı 1 inci maddesinde:** “Bu Kanunun amacı; engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek ve doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamaktır.”

5.2. **“İstihdam” başlıklı 14 üncü maddesinde,** “Engellilerin iş gücü piyasası ve çalışma ortamında sürdürülebilir istihdamı için kendi işini kurmaya rehberlik ve mesleki danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi de dâhil olmak üzere gerekli tedbirler alınır.

İşe başvuru, alım, önerilen çalışma süreleri ve şartları ile istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi, sağlıklı ve güvenli çalışma koşulları dâhil olmak üzere istihdama ilişkin hiçbir hususta engelliliğe dayalı ayırıcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan engellilerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, engelinden dolayı diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan engellilerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve engellilerin çalıştığı iş yerlerinde makul düzenlemelerin, bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işverenler tarafından yapılması zorunludur. (...)

6. **657 sayılı Kanunun “Yer değiştirme suretiyle atanma” başlıklı 72 nci maddesinde;** “İlgili mevzuatı uyarınca verilecek rapora göre kendisi, eşi veya birinci derece kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılır...”

7. **Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmeliğin Ek 3 üncü maddesinde;** “İlgili mevzuatına göre alınan sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan memurlar engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı

olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler bu Yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kurumların kadro imkanları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır ve bu haktan bir defadan fazla yararlanılmaz.(Danıştay 16. Dairesinin 2/7/2015 tarih ve Esas No: 2015/10808 sayılı Kararı ile bu maddede yer alan “bir defadan fazla” ibaresinin yürürlüğü durdurulmuştur.)”

8. 7.7.2012 tarihli ve 28346 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Yer Değiştirme Yönetmeliğinin; “Engellilik durumuna bağlı yer değişikliği” başlıklı 13/A maddesinde;

“(1) İlgili mevzuatına göre alınan sağlık kurulu raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan memurlar engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir.

(2) Bu kapsamdaki talepler bu Yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kadro imkânları ve hizmet ihtiyacı dikkate alınarak karşılanır ve bu haktan bir defadan fazla yararlanılamaz.

(3) Memurun kendisinin veya birlikte yaşadığı eşi ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarının engellilik durumunun tedavisi sebebiyle yer değişikliğini talep etmesi halinde, yer değiştirme suretiyle atama yapılacak yerin, memurun ve bu fıkra kapsamındaki yakınlarının engellilik durumuna uygun olması esastır.

(4) Engellilik durumu devam ettiği sürece istek dışında memurun yeri değiştirilmez. Bölge hizmet süresini tamamlayanlardan Bakanlıkça gerekli görölmesi halinde engellilik durumunun devam ettiğine ilişkin eğitim ve araştırma hastanesi veya üniversite hastanesinden alınacak sağlık kurulu raporu talep edilebilir. Engellilik durumu ortadan kalkan memurlar hakkında bu Yönetmelikte yer alan diğer hükümler uygulanır.” düzenlemeleri yer almaktadır.

IV. KAMU DENETÇİSİ SADETTİN KALKAN’IN KAMU BAşDENETÇİSİ’NE ÖNERİSİ

9. Başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; idarenin talebi yerine getirmemesinin hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu tespit edildiğinden, başvuru talebinin kabulü yönünde hazırlanan “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEğERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka, Hakkaniyete ve İnsan Haklarına Uygunluk Yönünden Değerlendirme

10. 1 numaralı paragrafta da ayrıntılı belirtildiği üzere Mardin Gümrük Müdürlüğünde görev yapan başvuran, %45 görme engeli olduğundan dolayı günlük yaşantısında zorlandığını, ailesinin şanlıurfa ilinde yaşadığına belirterek şanlıurfa Gümrük Müdürlüğüne atanmayı talep etmektedir.

11. Engelliler ile ilgili çerçeve Kanun niteliğinde **5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun** düzenlenmiştir. Söz konusu kanunla, engellilere yönelik hizmetlerin yerine getirilmesinde, engellilere yönelik alınacak kararlarda sosyal politikalar geliştirilmesi ve engellilere yönelik ayrımcılık yapılmaması temel amaç olarak belirlenmiştir. **657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 72 nci maddesinde ise**; kendisi, eşi veya birinci kan hısımlığı bulunan bakmakla yükümlü olduğu aile fertleri engelli olan memurların engellilik durumundan kaynaklanan yer değiştirme taleplerinin karşılanması için düzenlemeler yapılacağı hükmü yer almaktadır. Söz konusu hükme istinaden Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Yer Değiştirme Yönetmeliğinin; “Engellilik durumuna bağlı yer değişikliği” başlıklı 13/A maddesi düzenlenmiştir. Düzenleme de, Sağlık Kurulu Raporunda en az yüzde kırk oranında engelli olduğu belirtilen memurlar ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan memurların engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer

değiştirme talebinde bulunabilecekleri, yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmayacakları ve bu haktan bir defadan fazla yararlanılamayacağı belirtilmiştir.

12. Başvuranın Engelli Sağlık Kurulu Raporunda engel oranı %45 olarak belirlenmiştir. Başvuran söz konusu rapor ile yukarıda yer verilen mevzuata istinaden Gümrük ve Ticaret Bakanlığına başvurarak Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğünde görev yapmayı talep etmiştir. Ancak Kurum başvuranın Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezine verdiği başvuru formunda Mardin ili ve ilçelerini tercih ettiği ve Bakanlıklarınca bu tercihin dikkate alınarak İpekyolu Gümrük ve Ticaret Müdürlüğü bağlantısı Mardin Gümrük Müdürlüğüne başvuranın atamasının yapıldığı gerekçesiyle başvuranın talebini yerine getirmemiştir. **Dolayısıyla idarenin tayin başvurusunu engellilik durumuna bağlı yer değişikliği kapsamında değerlendirmeye anlaşılmıştır.**

13. Engelliler Hakkında Kanunda, engellilerin haklarını diğer bireylerle eşit kullanabilmesi için idarelere gerekli değişiklikleri yapması, tedbirleri alması ve de çalışan engellilerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerine dair önlemleri alması yönünde düzenlemeler yer almaktadır. **657 sayılı Kanunda da engelli olan ya da engelli yakını olan memurlara ilişkin koruyucu ve destekleyici tedbirlere yer verilmiştir.** Söz konusu mevzuatlar kapsamında **Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Yer Değiştirme Yönetmeliğinin;** “*Engellilik durumuna bağlı yer değişikliği*” başlıklı 13/A maddesi düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemelerin amacının engellilerin istihdamı ve çalışma hayatı hususlarında koruyucu tedbirler almaya yönelik olduğu görülmektedir.

14. İdare başvuranın engellilik nedeniyle yaptığı yer değişikliği başvurularını, 5378 sayılı Kanuna, 657 sayılı Kanuna ve Bakanlıklarının Yer Değiştirme Yönetmeliğine aykırı olacak şekilde reddetmiştir. **Avrupa İstihdam Stratejisine uyum sağlama kapsamında hazırlanan 2014-2023 yıllarını kapsayan Ulusal İstihdam Stratejisinde,** özel politika gerektiren gruplar olarak tanımlanan dezavantajlı grupların istihdamının önündeki engellerin kaldırılması öncelikli hedef olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla idarenin engelli personeline yönelik politikalarını gözden geçirmesi de beklenmektedir.

15. Yukarıda yapılan açıklamalar, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın engelinden dolayı Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğüne atanma talebinin idare tarafından reddedilmesinin açıkça hukuka ve hakkaniyete aykırı olduğu dolayısıyla başvuranın talebinin kabul edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

16. İyi yönetim ilkelerine 28.3.2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi Yönetim İlkeleri” başlıklı 6 ncı maddesinde de yer verilmiş olup; söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; başvuru kapsamında Kurumumuzun bilgi ve belge talebine süresi içinde cevap verildiği, ancak idarenin başvuran ile ilgili işlemlerinde kanunlara uygunluk, haklı beklentiye uygunluk ve karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi **ilkelerine uymadığı** anlaşılmış olup, idarenin bundan böyle bu ilkelere uygun davranması önerilmektedir.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

17. 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup, ilgili idarenin işlemine karşı (varsa) dava açma süresinden arta kalan süre içinde Mardin İdare Mahkemesinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçe ve dosya kapsamına göre; **BAŞVURUNUN KABULÜNE,**

Başvuranın, engelinden dolayı talep ettiği Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğü'ne atamasının yapılması hususunda **GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI'NA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,** Bu kararın **BAŞVURANA** ve **GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI'NA** tebliğine;

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, **GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞINCA** bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi